

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.101>

ОЦІНКА ГРОМАДСЬКІСТЮ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ ЯК ФОРМА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Миرونюк Р.В.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-9620-5451

Кобко Є.В.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри управління та адміністрування
Навчально-наукового інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-3121-0823

Миرونюк Р.В., Кобко Є.В. Оцінка громадськістю ефективності діяльності правоохоронного органу як форма громадського контролю.

В статті досліджено найбільш ефективні способи та форми оцінки громадськістю ефективності діяльності правоохоронного органу як форми громадського контролю.

Здійснено аналіз зарубіжного досвіду визначення системи оцінювання ефективності діяльності правоохоронного органу. На підставі аналізу зарубіжного досвіду та вітчизняної практики оцінка громадськістю ефективності діяльності правоохоронного органу визначимо найбільш дієві показники такої діяльності, на яких має базуватись така оцінка: 1) показники ефективності організаційної роботи правоохоронного органу (раціональна структура органу, яка дає можливість вільного та рівного звернення громадян для отримання правоохоронної послуги, швидкість вжиття заходів, ступінь задоволеності заявників та потерпілих щодо реагування з боку працівників органу, рівень налагодженої взаємодії з іншим правоохоронним органом, який виконує дотичні функції, наприклад поліції і прокуратури); 2) показники стану публічної безпеки і порядку (вжиті заходи щодо запобігання вчиненню правопорушень та злочинів, наявність правоохоронців в публічних місцях, стан освітлення територій та забезпечення їх відеофіксацією, швидкість оперативного реагування на звернення громадян та прибуття представника правоохоронного органу на місце події); 3) стан злочинності (кількісно-якісні дані щодо зареєстрованих кримінальних та адміністративних правопорушень у межах території обслуговуван-

ня чи специфіки діяльності окремого підрозділу, відсоток їх викриття і розслідування, динаміка з попереднім періодом); 4) показники якості надання адміністративних послуг правоохоронним органом (наявність ЦНАПів, сервісних центрів, тактовність та толерантність їх співробітників, оперативність та повнота надання послуги) 4) показники професійного рівня персоналу правоохоронного органу (кількість фахівців в організаційній структурі органу, плинність кадрів, рівень професійної підготовки та перепідготовки, загальні навички, знання та дотримання вимог нормативних документів, уважність і доброзичливість у відносинах із громадянами й ін.); 5) оптимізація використання ресурсів (стан забезпечення правоохоронної діяльності за окремими показниками: транспортні та інформаційно-технічні засоби, спеціальні засоби, розмір грошового утримання певних категорій працівників, соціальні витрати); 6) загальний відсоток населення, задоволеного якістю роботи правоохоронного органу.

Ключові слова: громадський контроль, правоохоронні органи, діяльність правоохоронного органу, форми та методи оцінки громадськістю ефективності діяльності правоохоронного органу.

Myroniuk R.V., Kobko E.V. Public assessment of the efficiency of the law enforcement body as a form of public control.

The article examines the most effective methods and forms of public assessment of the effectiveness of the law enforcement agency as a form of public control.

An analysis of foreign experience in determining the system for assessing the effectiveness of law

enforcement agencies has been carried out. Based on the analysis of foreign experience and domestic practice of public assessment of the effectiveness of law enforcement agencies, we will determine the most effective indicators of such activities, on which such an assessment should be based: 1) indicators of the effectiveness of the organizational work of the law enforcement agency (rational structure of the agency, which allows citizens to freely and equally apply for law enforcement services, the speed of taking measures, the degree of satisfaction of applicants and victims with the response of agency employees, the level of established interaction with other law enforcement agencies that perform relevant functions, such as the police and the prosecutor's office); 2) indicators of the state of public safety and order (measures taken to prevent offenses and crimes, the presence of law enforcement officers in public places, the state of lighting of territories and their video recording, the speed of prompt response to citizens' appeals and the arrival of a law enforcement representative at the scene); 3) the state of crime (quantitative and qualitative data on registered criminal and administrative offenses within the service area or the specifics of the activities of a separate unit, the percentage of their detection and investigation, dynamics with the previous period); 4) indicators of the quality of administrative services provided by a law enforcement agency (availability of ASNs, service centers, tact and tolerance of their employees, efficiency and completeness of service provision) 4) indicators of the professional level of law enforcement agency personnel (number of specialists in the organizational structure of the agency, staff turnover, level of professional training and retraining, general skills, knowledge and compliance with the requirements of regulatory documents, attentiveness and friendliness in relations with citizens, etc.); 5) optimization of resource use (state of law enforcement activity by individual indicators: transport and information and technical means, special means, amount of financial support for certain categories of employees, social expenses); 6) the total percentage of the population satisfied with the quality of work of a law enforcement agency.

Key words: public control, law enforcement agencies, law enforcement agency activities, forms and methods of public assessment of the effectiveness of law enforcement agency activities.

Постановка проблеми. Нагальним питанням подальшого функціонування та розвитку нашої держави на засадах законності є забезпечення ефективної роботи правоохоронних органів, добросовісність їх діяльності, належна оплата праці їх працівників, постійне підвищен-

ня кваліфікації у тому числі шляхом вивчення міжнародної правоохоронної практики, забезпечення кар'єрного росту залежно від професійних навиків та особистого бажання працівника правоохоронного органу. Поряд із цим, не менш важливим є питання громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів, вжиття ефективних заходів юридичної відповідальності за порушення в їхній діяльності та встановлення ефективних та справедливих мір такої відповідальності.

Стан дослідження проблематики. Різноманітним аспектам функціонування громадського контролю присвячено праці В. Афанасьєва, А. Балкова, С. Денисюка, А. Крупник, С. Кушнір, Д. Лученка, Т. Наливайко та ін. Громадський контроль за діяльністю різних органів влади розглядали: О. Бондарчук, А. Буханевич, С. Братель, С. Вітвіцький, М. Віхляєв, Л. Гапоненко, В. Гаращук, С. Денисюк, Т. Коломоєць, С. Косінов, Д. Приймаченко, Г. Пришляк, І. Сквірський, О. Сушинський та інші. Важливі теоретичні і практичні аспекти щодо сутності, адміністративно-правового та наукового забезпечення громадського контролю за правоохоронною діяльністю (в тому числі поліцією) в Україні були запропоновані в роботах С.Ф. Денисюка, О.М. Музичука, Р.В. Миронюка та О.Д. Терещука [1; 2; 3; 4].

В цілому слід зазначити, що попри значну кількість наукових досліджень присвячених громадському контролю за діяльністю правоохоронних органів системного аналізу форм, засобів, способів, суб'єктів та процедури такого виду публічного контролю за їх діяльністю на теренах України в межах її новітньої правової доктрини здійснено не було, що й зумовлює необхідність його проведення.

Метою статті є визначення найбільш ефективних способів та форм оцінки громадськістю ефективності діяльності правоохоронного органу як форми громадського контролю. В межах мети передбачено вирішення таких **завдань:** визначення найбільш ефективних форм оцінки діяльності правоохоронних органів в Україні на основі аналізу міжнародних моделей оцінки діяльності поліції; систематизації найбільш дієвих критеріїв при оцінці ефективності діяльності Національної поліції України та їх реалізації.

Викладення основних положень статті. Незважаючи на значний прогрес у розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення, проблеми оцінки діяльності правоохоронних органів все ще залишаються актуальними. Однією з головних причин цього є складність і множинність факторів, що впливають на ефективність діяльності правоохоронних органів, які не завжди можуть бути точними та об'єктивно оціненими. Окрім цього, збір та аналіз інформа-

ції про діяльність правоохоронних органів може бути складним через недостатню доступність та якість даних. Також важливим чинником є необхідність розробки та впровадження спеціалізованих методик та підходів до оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів.

Нижче доцільно здійснити аналіз методик та підходів до оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів в роботах вітчизняних науковців та практиків. Одразу слід зауважити, що при оцінці діяльності ефективності діяльності правоохоронних органів слід враховувати, що існують дві форми такої оцінки – внутрішня (яка здійснюється самим же правоохоронним органом) та – зовнішня (яка здійснюється громадськістю).

Щодо першого виду оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів, то як вірно зазначає Кубаєнко А.В. «удосконалення аналітичного забезпечення оцінки та вимірювання ефективності функціонування правоохоронних органів передбачає впровадження новітніх технологій та методів аналізу, використання штучного інтелекту та машинного навчання для збору та обробки великих обсягів даних, а також покращення системи звітності та контролю за діяльністю правоохоронних органів. На його думку доцільним є розробка єдиного стандарту оцінки ефективності роботи правоохоронних органів, який враховуватиме не тільки кількісні показники, але й якість роботи органів, їх взаємодію з громадою та рівень довіри до них [5, с. 208].

Емпірична база оцінки та вимірювання ефективності функціонування правоохоронних органів надзвичайно широка, що обумовлено багатогранністю напрямків діяльності системи правоохоронних органів та способів її здійснення. У цій базі Кубаєнко А.В. виділяє три ключові блоки: інформаційно-статистичний блок, інформаційно-правовий блок та інформаційно-науковий блок. Інформаційно-статистичний блок охоплює дані статистики та відомості про результати оперативно-службової діяльності правоохоронних органів, зокрема дані про: систему збору та обробки статистичної інформації про злочинність, рівень розкриття кримінальних правопорушень, кількість затриманих, тощо; базу даних про кадри правоохоронних органів, яка містить інформацію про кількість працівників, їх рівень освіти, професійні навички тощо; систему моніторингу та аналізу громадської думки щодо роботи правоохоронних органів та рівня довіри громадян до них; інформаційні системи для аналізу ефективності застосування різних методів протидії злочинності, таких як запобігання кримінальним правопорушенням, попередження рецидиву, розкриття кримінальних правопо-рушень тощо; моделі та алгоритми аналізу даних, що дозво-

ляють зробити прогнози щодо розвитку злочинності та визначити найбільш ефективні методи боротьби з нею; систему моніторингу та аналізу роботи правоохоронних органів в реальному часі, що дозволяє оперативно реагувати на зміни в ситуації та коригувати стратегію діяльності органів правопорядку [5, с. 209]. Автор приходить до висновку, що «у сучасних умовах інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів передбачає збір та аналіз даних, це можуть бути відомості з різних джерел, таких як внутрішні бази даних правоохоронних органів, зовнішні джерела, включаючи засоби масової інформації, соціальні мережі, державні статистичні органи тощо. Аналітичний процес може включати різні методи аналізу даних, такі як статистичний аналіз, аналіз тексту, мережевий аналіз, машинне навчання тощо. Аналітичний процес допомагає знайти зв'язки, тенденції та закономірності в даних, які можуть бути корисні для виявлення проблем в діяльності правоохоронних органів та розроблення ефективних стратегій управління цією діяльністю» [5, с. 207].

Інші автори використовують більш широкий підхід до оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів, використовуючи способи двох форм контролю – внутрішнього і зовнішнього. Так, К.Л. Бугайчук, І.О. Святокум, В.В. Чумак досліджуючи закордонний досвід оцінки ефективності поліцейської діяльності та перспективи його використання в Україні, приходять до висновку про існування таких груп моделей оцінки діяльності поліції:

1. Моделі, які оцінюють власне діяльність поліції: а) юстиційні моделі, які є найбільш ранньою формою оцінки діяльності поліції та спрямовані, передусім, на виявлення та усунення правопорушень та інших зловживань серед працівників поліції; б) бюрократичні моделі, які об'єднуються в три основних групи: нормативні моделі полягають у визначенні певних нормативів для поліцейських підрозділів (наприклад, кількість поліцейських на 1000 осіб населення, організаційна структура, функції, стандарти набору, несення служби тощо), після чого підрозділи перевіряються на відповідність цим нормативам; шкальні моделі полягають у формуванні переліку показників діяльності поліції, кожен з яких оцінюється за встановленою шкалою балів (наприклад, від 0 до 2); в) управлінські моделі призначені для аналізу використання сил і засобів поліцейських підрозділів; г) психологічні моделі призначені для оцінки персоналу поліції, які включають: психологічні тести; оцінки персоналу керівництвом; д) економічні моделі оцінюють економічну вартість діяльності поліції та поділяються на: еволюційні моделі, які зосереджуються на зміні вартості поліцейської діяль-

ності в часі; е) програмні моделі зосереджені на розподілі економічних ресурсів між різними напрямками діяльності поліції.

2. Моделі, що вивчають результати роботи поліції: моделі, що базуються на вивченні громадської думки; моделі, що базуються на вивченні контролю дорожнього руху; моделі, що базуються на вивченні контролю за злочинністю [6, с. 21].

Небеська М.С. здійснивши аналіз критеріїв оцінки ефективності діяльності Національної поліції України приходять до висновку, що «найбільш дієвими індикаторами за якими здійснюється оцінка результатів їх роботи є: 1) громадська думка щодо ефективності поліції та порушення, яких припускаються поліцейські; 2) рівень злочинності – кількість повідомлень про злочини та рівень кримінальної віктимізації із поправкою на демографічні особливості громади; 3) рівень взаємодії громадян із поліцією – готовність громадян повідомляти поліцію про злочини та проблеми, не пов'язані зі злочинністю; 4) час реагування на повідомлення про протиправну діяльність – час, потрібний для реагування на екстрені та звичайні виклики; 5) рівень розкриття злочинів та правопорушень – відсоток повідомлень про злочини, які призвели до арешту підозрюваного» [7, с. 97].

На думку Охріменко І. «оцінка ефективності службової діяльності органів і підрозділів поліції України має передбачати систему кількісно-якісних параметрів, виходячи з характеристики їх властивостей, а саме: 1) показники призначення і безпосередньої первинної діяльності уповноважених суб'єктів: показники правозастосування (швидкість вжиття заходів); ступінь задоволеності заявників та потерпілих щодо реагування з боку працівників поліції; показники сумісності та взаємодії представників різних служб і підрозділів тощо; 2) показники стану публічної безпеки і порядку: кількісно-якісні дані щодо зареєстрованих кримінальних та адміністративних правопорушень у межах території обслуговування чи специфіки діяльності окремого підрозділу (за видами правопорушень на 1000 осіб населення); відсоток їх викриття і розслідування (деталізована кількість виявлених злочинів (за видами); превентивна діяльність (суспільне сприйняття загального рівня злочинності громадськістю); 3) показники надійності: характеристики результату поліцейської послуги (кількість скарг щодо якості обслуговування чи піклування), безвідмовність, збереженість (кількість скарг щодо дій працівників конкретних підрозділів поліції); інформування щодо прийнятих рішень або перебігу досудового розслідування; 4) показники професійного рівня персоналу поліцейської установи: кількість фахівців в організаційній структурі органу поліції, плинність кадрів серед поліцей-

ських; рівень професійної підготовки та перепідготовки (на 100 одиниць штатної чисельності територіального органу); загальні навички, знання та дотримання вимог нормативних документів, уважність і доброзичливість у відносинах із громадянами й ін.; 5) оптимізація використання ресурсів (стан забезпечення поліцейської діяльності за окремими показниками: транспортні та інформаційно-технічні засоби, розмір грошового утримання певних категорій працівників тощо); 6) загальний відсоток населення, задоволеного якістю роботи органів і підрозділів поліції (ступінь довіри населення до поліції)» [8, с. 144.]. На нашу думку, при оцінці ефективності діяльності Національної поліції України слід використовувати такі критерії: 1) стан запобігання злочинності, розкриття та розслідування злочинів; стан забезпечення порядку та безпеки; 2) ефективність надання поліцейських послуг населенню; 3) оцінка громадської думки про ефективність діяльності поліції.

Нижче на виконання задач дослідження в межах даної статті доцільно більш детально виокремити критерії оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів засобом оцінки громадської думки. Існує безліч методик опитування громадян щодо оцінки якості діяльності правоохоронних органів, та найбільше з них стосується діяльності найбільшого за чисельністю та найскладнішого за ступенем виконання завдань правоохоронного органу – Національної поліції. Багато було проведено і соціологічних опитувань громадської думки щодо оцінки ефективності діяльності поліції, але найбільш сучасне та найбільш повне опитування було проведено ще в довоєнний період (до повномасштабного вторгнення росії на територію України) у 2018 році Харківським інститутом соціальних досліджень та Харківською правозахисною групою [9, с. 23]. Цей звіт в повній мірі висвітлює основні показники задоволеності (невдоволення) громадськістю діяльністю Національної поліції України на той період розвитку нашої країни, наразі в період введення військового стану така діяльність не здійснюється, але сподіваємось що показники довіри громадян до діяльності поліції особливо, що стосується участі у забезпеченні безпекового середовища, надання допомоги постраждалим, долучення до розмінування та участі спецпідрозділів Національної поліції в бойових діях та інших напрямках тільки покращились.

Цікавими є підходи щодо вироблення критеріїв оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів в зарубіжних країнах, на які орієнтована Україна з урахуванням передових стандартів діяльності поліції і, що не менш важливим з урахуванням підтримки України у відбитті збройної агресії росії.

Так в США стандарти оцінки визначаються показниками дев'яти основних напрямів правоохоронної діяльності: 1) основні завдання підрозділу, взаємодія з іншими правоохоронними органами; 2) організація діяльності підрозділу, управління й адміністрування; 3) структура особового складу; 4) організація безпосередньої роботи з кадрами; 5) оперативна діяльність; 6) супровід і підтримка; 7) діяльність із забезпечення безпеки дорожнього руху; 8) діяльність з утримання арештованих та їх конвоювання; 9) допоміжні і технічні служби [10]. Оцінка діяльності департаменту поліції конкретного міста США (аналог нашого Головного управління Національної поліції в області) здійснюється всередині самого департаменту, хоча її результати надаються на розгляд органам місцевого самоврядування або спеціально створеним наглядовим радам. В якості прикладу, дослідники наводять приклад департаменту поліції міста Чикаго, де оцінка діяльності поліції здійснюється поліцейською комісією, яка складається з 9 мешканців міста, які призначаються мером за погодженням із міською радою. До її основних завдань належать: вирішення дисциплінарних справ щодо скарг на неправомірні дії поліції; проведення щомісячних громадських зустрічей з метою надання можливості членам громади поставити запитання та висловити зауваження і побажання комісії, керівнику поліції та керівнику незалежного органу із перевірки поліції; визначення кандидатури на посаду керівника поліції для призначення мером; затвердження правил діяльності поліцейського департаменту [4, с. 15]. При оцінці роботи поліцейських підрозділів у США увага звертається передусім на чотири показники: зниження рівня злочинності; кількість арештів та затримань; рівень розкриття (співвідношення між зафіксованими та розкритими злочинами); час реагування на виклики [11, с. 2]. Найбільш поширеними альтернативними джерелами інформації для оцінки діяльності поліції в США є: 1) дослідження громадської думки. Їх дані використовує приблизно третина місцевих департаментів поліції, проводячи їх щороку, зокрема для оцінки рівня латентної злочинності та оцінки громадою роботи поліції; 2) анкетування осіб, що мали контакти з поліцією. Інформація, отримана цим методом, як правило, більш точно відображає якість роботи поліції, та дозволяє більш детально оцінити окремі напрями діяльності поліції (напр., анкетування водіїв щодо роботи дорожньої поліції, анкетування потерпілих, у тому числі від окремих категорій злочинів тощо); 3) анкетування працівників поліції. Дана методика дозволяє оцінити стан моралі у підрозділі, виявити проблеми з управлінням, тощо; 4) пряме спостереження, передбачає дослідження спеціально

підготовленими спостерігачами окремих аспектів роботи поліції або її наслідків (наприклад, спостереження за контактами поліцейських з громадянами у повсякденних ситуаціях, станом законності у проблемних районах міста тощо). Даний метод вважається ефективним для незалежної оцінки роботи поліції, однак, враховуючи необхідність спеціальної підготовки персоналу, є достатньо затратним; 5) метод симуляцій, на відміну від попереднього методу, дослідники не є пасивними спостерігачами, а симулюють певні типові ситуації (напр., звернення до поліції із повідомленням про злочин). Разом з цим, даний метод залишається суперечливим, особливо йде мова про симуляції, що схиляють поліцейських до незаконних дій [12].

До прикладу, у Великобританії кожен підрозділ поліції складає щорічний план впровадження найвищої якості разом із поліцейським щорічним планом. Через п'ять років існування програми проводиться інспектування підрозділів у цьому ракурсі. Оцінка виконання індикаторів проводиться за правилами так званих «Чотирьох Сі», тобто чотирьох позицій оцінки, до яких належать: 1) виклик (складається з двох критеріїв виклику поліції: чому надається послуга і чому вона була надана у певний спосіб, а не в інший?); 2) порівняння (порівнюються індикатори ефективності служби, кількісні дані, результати досліджень і оглядів, інспекцій і самооцінки, показники інтерв'ювання тощо); 3) консультація (огляд скарг, інтерактиви з мережі, референдуми, аналіз потреб громадськості, зустрічі з громадянами, використання консультаційних документів й ін.); 4) змагання (змагання за якість послуг між найбільш широким спектром поліцейських підрозділів, включаючи громадські об'єднання, які виконують правоохоронні функції. Основне завдання – продемонструвати, що послуги, які надаються, є конкурентоспроможними) [13, с. 30].

В Канаді ефективність поліцейської діяльності оцінюється за такими параметрами: 1) відсоток канадців, які задоволені роботою поліції щодо створення безпечної держави та охорони прав громадян; 2) індекс «тяжкості» злочинних проявів (зокрема, аналізу піддаються всі кримінальні правопорушення, у тому числі у сфері безпеки дорожнього руху та протидії наркозлочинності); 3) загальний показник (рейтинг) злочинності в Канаді на 100 000 населення [14, с. 14].

Як і в США в Канаді на рівні канадських провінцій законодавчо визначено функціонування поліцейських комісій, які формуються у містах з метою здійснення нагляду за діяльністю муніципальної поліції. Так, Канадська асоціація поліцейських комісій визначає їх основні повноваження наступним чином: визначення адекватної

кількості персоналу; формування бюджету; нагляд за виконанням бюджету; оцінка діяльності поліції; призначення керівника поліції; надання допомоги у сфері трудових відносин; здійснення дисциплінарної практики; допомога у розробці політики підрозділу [15]. В якості прикладу дослідники наводять приклад діяльності поліцейської комісії міста Ванкувер, яка для оцінки діяльності місцевого департаменту поліції отримує щоквартальні звіти, які включають наступні індикатори: злочини проти власності; насильницькі злочини; рівень розкриття; час реагування на повідомлення; рівень ДТП та смертності на дорогах; рівень задоволеності громадян; рівень відхилення від бюджету [6, с. 24].

У Англії та Уельсі функція оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів покладено на державному рівні на Інспекцію у справах поліції, Інспекцію у справах прокуратури, Інспекцію у справах пробації та Інспекцію у справах в'язниць. Оцінку діяльності поліції на місцевому рівні з боку громадськості здійснює комісар з питань поліції та злочинності, який обирається населенням території, яку обслуговує відповідний поліцейський підрозділ. Завданням комісарів з питань поліції та злочинності є забезпечення ефективності діяльності відповідного поліцейського підрозділу [16]. Комісар визначає загальні напрями діяльності поліцейського підрозділу та контролює їх виконання, безпосереднє керівництво поліцейським підрозділом здійснює головний констебль, який є кадровим поліцейським. Комісар з питань поліції та злочинності щорічно подає звіт про діяльність поліцейського підрозділу, який включає, у тому числі, інформацію про стан досягнення визначених планом цілей та представляє його громадськості. Звіт про результати поліцейської діяльності та протидії злочинності визначає чотири основні цілі, які, у свою чергу, конкретизуються у ступені виконання конкретних завдань в межах цих цілей, зокрема: 1) формування довіри до поліції (взаємодія з місцевими громадами; забезпечення присутності поліцейських та їх доступності для громадян; 2) підтримка потерпілих (ефективне надання поліцейських послуг потерпілим; протидія насильству проти жінок та дівчат; протидія насильству в сім'ї; протидія злочинам на ґрунті ненависті); 3) підтримка безпеки у громадах (забезпечення виконання стратегічних вимог Міністерства внутрішніх справ; протидія негативним ефектам вживання алкоголю і наркотиків; протидія антисоціальної поведінці; покращення стану дорожньої безпеки; взаємодія з партнерами з метою покращення якості послуг, що надаються особам з розумовими проблемами (правопорушникам та потерпілим); 4) економічно доцільне надання поліцейських послуг (забезпечення високого співвідношення якості

і ціни поліцейських послуг; формування ефективної системи підзвітності та управління якістю. У звіті оцінюється ступінь досягнення кожного із завдань; окрім цього, вимірюються три ключові індикатори: громадська довіра, ступінь задоволеності потерпілих послугами поліції та зниження рівня злочинів з потерпілими (тобто, пограбування, зґвалтування, крадіжки тощо) [17].

У Франції оцінка ефективності діяльності правоохоронних органів (на прикладі поліції) здійснюється на основі оцінки досягнення 5 цілей, що визначаються 16 індикаторами, зокрема: 1) об'єктивна оцінка стану попередження злочинності (динаміка кількості умисних злочинів та правопорушень проти здоров'я та кількості потерпілих від них; динаміка кількості злочинів і правопорушень проти власності; 2) удосконалення діяльності служб, направлених на протидію правопорушенням (рівень розкриття (за видами злочинів), протидія каналам незаконного обігу наркотиків та незаконної імміграції, вартість вилучених кримінальних активів, використання поліцією технічних засобів та наукових знань, виконання поліцейськими завдань, не пов'язаних з їх безпосередніми функціональними обов'язками, виконання поліцейськими завдань за межами поліцейської дільниці; час реагування поліції у нічний час; 3) оптимізація використання мобільних сил (індекс використання мобільних сил на близьких відстанях, кількість днів, втрачених у зв'язку із задіянням мобільних сил на далекі відстані); 4) удосконалення протидії дорожньо-транспортним пригодам (кількість загиблих у дорожньо-транспортних пригодах, індекс ефективності застосування тесту на алкоголь та наркотиків, індекс ефективності контролю швидкісного режиму; 5) оптимізація використання ресурсів (рівень забезпеченості автотранспортом, оргтехнікою, спеціальними та технічними засобами) [18, с. 335]. Однак слід зауважити, що, по-перше така оцінка здійснюється на загальнодержавному рівні і більше відноситься до внутрішнього (державного) аудиту діяльності поліції, оскільки на місцевому рівні більше оцінюється ефективність діяльності жандармерії (муніципальної поліції) – громадський контроль; по-друге, метою такої оцінки є, в першу чергу, не визначення рівня задоволення населенням якістю надання поліцейських послуг, а визначення рівня планування витрат на діяльність поліції при формуванні державного бюджету.

В Польщі оцінка роботи поліції складається з оцінки кожного підрозділу, використовуються різні підходи й критерії, показники ефективності насамперед залежать від об'єктивної статистики щодо кількості злочинів та результатів опитування населення, які проводяться незалежними

соціологічними інститутами і впливають на розробку планів роботи поліції [19, с. 159].

Висновки. Аналіз зарубіжного досвіду визначення системи оцінювання ефективності діяльності правоохоронного органу (на прикладі поліції) дає можливість зробити ряд висновків: по-перше, в основу ключових критеріїв такої оцінки покладено такі показники – ефективність заходів щодо попередження злочинності, рівень (стан) злочинності, якість розслідування, якість надання адміністративних поліцейських послуг, рівень довіри населення до поліції; по-друге, така оцінка здійснюється на загальнодержавному рівні для вирішення питання фінансування діяльності поліції та реформування поліції, на місцевому рівні для визначення якості надання послуг та рівня довіри до поліції; по-третє, така оцінка здійснюється департаментами поліції (внутрішній аудит), незалежними експертними, як правило соціологічними службами на замовлення поліції (зовнішній контроль) так і активною громадськістю, як правило громадськими організаціями (громадський контроль); висновки зовнішнього, в тому числі громадського контролю за результатами оцінки діяльності поліції підлягають обов'язковому розгляду на засіданні Урядів країн з прийняттям рішення і офіційного його оприлюднення.

На підставі аналізу зарубіжного досвіду та вітчизняної практики оцінка громадськістю ефективності діяльності правоохоронного органу визначимо найбільш дієві показники такої діяльності, на яких має базуватись така оцінка: 1) показники ефективності організаційної роботи правоохоронного органу (раціональна структура органу, яка дає можливість вільного та рівного звернення громадян для отримання правоохоронної послуги, швидкість вжиття заходів, ступінь задоволеності заявників та потерпілих щодо реагування з боку працівників органу, рівень налагодженої взаємодії з іншим правоохоронним органом, який виконує дотичні функції, наприклад поліції і прокуратури); 2) показники стану публічної безпеки і порядку (вжиті заходи щодо запобігання вчиненню правопорушень та злочинів, наявність правоохоронців в публічних місцях, стан освітлення територій та забезпечення їх відеофіксацією, швидкість оперативного реагування на звернення громадян та прибуття представника ПО на місце події); 3) стан злочинності (кількісно-якісні дані щодо зареєстрованих кримінальних та адміністративних правопорушень у межах території обслуговування чи специфіки діяльності окремого підрозділу, відсоток їх викриття і розслідування, динаміка з попереднім періодом); 4) показники якості надання адміністративних послуг ПО (наявність ЦНАПів, сервісних центрів, тактовність та толерантність їх співробітників, оперативність

та повнота надання послуги) 4) показники професійного рівня персоналу ПО (кількість фахівців в організаційній структурі органу, плінність кадрів, рівень професійної підготовки та перепідготовки, загальні навички, знання та дотримання вимог нормативних документів, уважність і доброзичливість у відносинах із громадянами й ін.; 5) оптимізація використання ресурсів (стан забезпечення правоохоронної діяльності за окремими показниками: транспортні та інформаційно-технічні засоби, спеціальні засоби, розмір грошового утримання певних категорій працівників, соціальні витрати); 6) загальний відсоток населення, задоволеного якістю роботи ПО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Денисюк С.Ф. Громадський контроль як гарантія законності у адміністративній діяльності правоохоронних органів в Україні: *монографія*. Х. : Золота миля, 2010. 368 с.
2. Музичук О.М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні: *монографія*. Харків, 2010. 630 с.
3. Терещук О.Д. Адміністративно-правові засади громадського контролю за правоохоронною діяльністю в Україні: *теорія і практика: монографія*. К.: ДП "Вид. дім "Персонал", 2018. 460 с.
4. Миронюк Р.В. Громадський контроль за діяльністю поліції: *монографія*. Дніпро: ДДУВС, 2020. 134 с.
5. Кубаєнко А.В. (2023). Інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів: погляд на проблему. *Київський часопис права*, (1), 202–208. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.30>.
6. Закордонний досвід оцінки ефективності поліцейської діяльності та перспективи його використання в Україні : *наук.-метод. рек.* / К.Л. Бугайчук, І.О. Святокум, В.В. Чумак. Харків : Харк. нац. ун-т. внутр. справ, 2016. 52 с.
7. Небеська М.С. Оцінка ефективності діяльності Національної поліції України. *Держава та регіони Серія: Право*. 2019. № 4 (66). С. 92–97.
8. Охріменко І. Оцінка ефективності діяльності органів і підрозділів Національної поліції України: погляд на проблему. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 139–144.
9. Кобзін Д., Щербань С., Коренева К., Черноусов А.. Оцінка діяльності Національної поліції України за допомогою опитування громадської думки (національний звіт). Харків, Харківський інститут соціальних досліджень (ХІСД). 2019. С. 52.

10. Осика І.М. Критерії оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів: досвід США і Великобританії. Національна громадська платформа «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність». URL: <http://police-reform.org/articles/index.php?do=print&id=1433232742> (дата звернення 20.11.2023).
11. Sparrow, Malcolm K. Measuring Performance in a Modern Police Organization // *New Perspectives in Policing Bulletin*. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, 2015. 40 p. URL: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/248476.pdf> (дата звернення 20.11.2023).
12. Maguire, E.R. Measuring the performance of law enforcement agencies: Part 2. / Edward R. Maguire // *CALEA Update Magazine*. 2004. № 84. URL: <http://www.calea.org/calea-updatemagazine/issue-84/measuring-performance-law-enforcementagencies-part-2-2-part-article> (дата звернення 20.11.2023).
13. Юнін О. Громадський контроль за діяльністю поліції: міжнародна практика та досвід окремих зарубіжних держав. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Спеціальний випуск*. 2021. № 2. С. 25–30.
14. Лошицький М.В. Щодо досвіду поліцейської діяльності США, Великобританії та Канади. *Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративного процесу в Україні* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 29 трав. 2015 р.). Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. С. 11–14.
15. Canadian Police Board Views on the Use of Police Performance Metrics / John Kiedrowski, Michael Petrunik, Todd Macdonald, Ron Melchers. – Report No. 31, 2013. 76 p. URL: <http://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/plc-vwsprfrmnc-mtrcs/index-en.aspx> (дата звернення 20.11.2023).
16. Police Reform and Social Responsibility Act 2011. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/13/contents/enacted>.
17. Office of the Durham Police, Crime and Victims' Commissioner. Public Performance Report-Year-end-2015-2016. URL: <http://www.durham-pcc.gov.uk/Document-Library/Performance/2015-16/Public-Performance-Report-Year-end-2015-2016.pdf> (дата звернення 20.11.2023).
18. Roche, S. Performance Management in France: A Police or an Electoral Issue? / Sebastian Roche. *Policing*. 2008. Volume 2. № 3, p. 331–335.
19. Сердюк А.М. Щодо критеріїв ефективності діяльності поліції закордонних країн. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2015. Вип. 3, Т. 2. С. 155–159.